

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **V. B.**
st. přísl. R. f.
t.č. pobytem X

zast. advokátkou JUDr. Irenou Strakovou
sídlem Karlovo nám. 18, 120 00 Praha 2

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Odbor azylové a migrační politiky
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2024, č. j. OAM-891/ZA-ZA11-P11-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2024, č. j. OAM-891/ZA-ZA11-P11-2023, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 6 800 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky JUDr. Ireny Strakové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 10. 2024, č. j. OAM-891/ZA-ZA11-P11-2023 („napadené rozhodnutí“), nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, §

14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“). Proti napadenému rozhodnutí žalobce brojí žalobou.

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu dne 1. 7. 2023. K žádosti mj. uvedl, že posledním místem jeho bydliště ve vlasti byl V. N. Dne 14. 8. 2021 letecky vycestoval z Petrohradu do Prahy na vízum, následně měl studentské vízum a poté neúspěšně žádal o zaměstnaneckou kartu. Jako důvod žádosti uvedl, že by se musel účastnit na válce, přičemž vojenskou službu nemůže beztrestně odmítnout. V Rusku nemá žádnou perspektivu.
3. V rámci pohovoru dne 7. 7. 2023 žalobce mj. uvedl, že v Rusku dokončil středoškolské vzdělání a dosud nepracoval. Má tam matku a sestru, s nimiž je v kontaktu, a dvě babičky. V České republice žije s přítelkyní z Ruska, která zde má pobyt za účelem studia. Žalobce ve vlasti žádné problémy se státními orgány neměl, pouze na něj mluvili sprostě státní úředníci při vyřizování pasu, ale tak se chovají běžně. V Rusku již žalobce byl v kontaktu s vojenskou správou. Byl na lékařské prohlídce a sociálním vyšetření. Žalobce byl zařazen do skupiny A – úplně zdravý. Na prohlídce byl v Novgorodu a dostal průkaz pro evidenci prohlídek. Žalobce byl na prohlídce dvakrát a před odjezdem musel jít odjezd nahlásit. Do České republiky nedostal žádný dopis od ruských orgánů. V Rusku je státní elektronický systém, přes který se posílají úřední dopisy. Žalobce se do systému nemůže dostat, protože pro přístup je třeba ruské telefonní číslo, a to žalobce nemá. Od své matky má informaci, že se už zahraniční studium nepočítá za odklad vojenské služby, jen studium v Rusku. Žalobce nemá informace o tom, že by se o něj státní orgány zajímaly. Pokud by se do Ruska vrátil, musel by se přihlásit znovu na vojenské prohlídky a k trvalému bydlišti. Vojenskou knížku má v Rusku. Musel by řešit, jak se vyhnout povolávacímu rozkazu. Obává se, že by se musel ve válce účastnit na zločinech proti lidskosti. Posílají tam i lidi z vězení, kam by se mohl dostat za odmítnutí nástupu k vojenské službě. Je přesvědčen, že zase začne mobilizace.
4. Žalovaný do spisu založil tři zprávy obsahující informace o zemi původu: Informaci OAMP, Ruská federace, *Bezpečnostní a politická situace v zemi*, ze dne 31. 10. 2023, Informaci OAMP, Ruská federace, *Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí*, ze dne 31. 10. 2023, a Informaci Finské imigrační služby, Ruská federace, *Vyhýbání se odvodům během mobilizace*, ze dne 31. 1. 2023.
5. Žalobce při seznámení s podklady pro rozhodnutí uvedl, že by informace měly být doplněny o zjištění, jak se ruská společnost chová k lidem, kteří nepodporují vládu. Také uvedl, že jeho sestra se přestěhovala do Itálie, a že jeho matka prodala v Rusku byt, aby se mohla ze země vystěhovat, nyní bydlí v nájmu. Žalobce se k podkladům pro rozhodnutí, které žalovaný shromáždil, ve správním řízení ještě písemně vyjádřil. S odkazy na množství různých zdrojů poukázal na to, že nelze potvrdit aktuálnost všech poskytnutých informací, a že o aktuálnosti těchto informací má s ohledem na vývoj v Rusku pochybnosti. Zpochybnil také ruskou soudní statistiku uvádějící, že od ledna 2023 bylo zaznamenáno snížení počtu stíhaných za protiválečné postoje. Požádal o překlad nepřeložených otázek z Informace Finské imigrační služby, Ruská federace, *Vyhýbání se odvodům během mobilizace*, ze dne 31. 1. 2023 a potvrzení aktuálnosti zjištěných informací. Ve zdroji, na který tato informace odkazuje, je uvedeno, že je teď v Rusku zcela zákonné posílat do boje i lidi podléhající vojenské službě i bez důkladné přípravy; toho se právě žalobce obává. Dále uvedl, že v Rusku byly během roku 2023 přijaty nové zákony, které výrazně zpřísňují situaci uvedenou ve shromážděných podkladech, a sice zákon o konfiskaci cestovních pasů odvedenců, zákon zvyšující horní věkovou hranici pro službu v armádě, zpřísnění trestů za odmítnutí rozkazů a zákaz výjezdu bojeschopným mužům. Dne 5. 9. doručil žalobce

žalovanému další podklady (potvrzení o studiu, potvrzení o platbách na litevský či český účet, články o jiných osobách).

6. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že žalobce nebyl azylově relevantním způsobem pronásledován za činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Ani nedospěl k závěru, že by žalobce mohl ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť tyto důvody žalobce ani neuváděl. Žalobce neměl problémy s vycestováním, do vlasti se opakovaně vracel, přes oficiální hraniční přechod, s vlastním cestovním dokladem, s vědomím ruských státních orgánů.
7. Žalovaný vyhodnotil žádost žalobce jako účelovou, podal ji totiž teprve po čtyřech letech pobytu v České republice, a poté, co vyčerpал jiné možnosti legálního pobytu. K obavě žalobce z povolání k výkonu vojenské služby žalovaný s odkazem na mezinárodní úmluvy a starší judikaturu správních soudů uvedl, že branná povinnost a povinná vojenská služba je základní státoobčanskou povinností. Žalovaný následně odkázal na informace obsažené v opatřených podkladech, podle nichž nemohou být jedinci v současné době odváděni do armády, neboť vyhlášená mobilizace již byla ukončena. Jedinci, na něž se mobilizace vztahovala, nemohou být ani postihováni za to, že se v době jejího vyhlášení v Rusku nenacházeli, což je případ žalobce, který svou vlast naposledy opustil v roce 2021. Žalobce ve vlasti neabsolvoval ani základní vojenskou službu, zatím mu dali jen vojenskou knížku v rámci prvotní registrace k vojenské správě a dosud mu nepřišlo žádné oficiální předvolání do armády. Bez prokazatelného předvolání nemůže být ve vlasti sankcionován za vyhýbání se vojenské službě, sankce má navíc ve většině případů jen formu pokuty, nikoli trestu odnětí svobody.
8. Žalobci nebyl doručen žádný mobilizační rozkaz. Dle informace Finské imigrační služby z ledna 2023 nehrozí osobám v postavení žalobce jakkoli vyšší riziko jejich povolání k výkonu základní vojenské služby nebo následného nasazení do bojů než občanům, kteří na území Ruska pobývají, aniž by ho opustili. Obavy žalobce jsou podle žalovaného bezpředmětné a také předčasné. K obavě žalobce z návratu do vlasti z důvodu nesouhlasu s ruským režimem žalovaný mj. uvedl, že žalobce tento názor před rokem 2019 nikdy veřejně nevyjadřoval a ani v České republice takové aktivity nevyvíjí. Není tedy pravděpodobné, že by se stal terčem zájmu ruských bezpečnostních složek. Obdobné důvody vedly žalovaného k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

II. Žaloba

9. Žalobce nejprve přestřel svoji dosavadní pobytovou situaci na území České republiky. Setrvává zde proto, že se obává o svoji bezpečnost a život v případě návratu do Ruska. Má za to, že jeho obavy z povolání do armády, přestože nebyl povolán k vojenské službě, jsou reálné. Nasvědčuje tomu řada příspěvků na sociálních sítích, že by se stal živým štítem v první linii. Jakékoliv násilí páchané na druhých se mu přičítá.
10. K důvodům udělení azylu podle § 12 žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, týkající se branné povinnosti, a tento rozsudek citoval. Dále citoval právní úpravu týkající se zásady nenavracení, vymezení pronásledování a zásady prospektivního rozhodování, včetně relevantní judikatury Nejvyššího správního soudu. K argumentaci žalovaného uvedl, že žádost o udělení mezinárodní ochrany vždy sleduje určitý účel, a v tomto případě se žalobce obává o svůj

život. Jím uváděná obava z nasazení v ruské armádě v bojích proti Ukrajině je relevantním azylovým důvodem.

11. Hodnocení provedené v napadeném rozhodnutí je podle žalobce nedostatečné. K tomu odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2024, č. j. 19 Az 7/2024-50, který se zabýval obdobnou problematikou. Z tohoto rozsudku pak žalobce obsáhle citoval (body 46, 47, 48, 52 a 66). Napadené rozhodnutí je jednostranné a neobjektivní.
12. Žalobce dále citoval z další judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudky rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, č. 1723/2008 Sb. NSS, ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48), neboť v napadeném rozhodnutí spatřuje rozpor s čl. 8 Úmluvy z důvodu nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života žalobce. Takovým zásahem se žalovaný dostatečně nezabýval a žalobce namítl, že „žalovaný se skutečností snahy žalobce získat dočasný pobytový titul z důvodu řešení situace v souvislosti s přiznáním otcovství a v návaznosti na situaci v Rusku odmítl dostatečně přezkoumatelným způsobem zabývat“.

III. Vyjádření žalovaného

13. Dle žalovaného námitky žalobce opakují důvody sdělené v průběhu správního řízení, s akcentem na obavu z odvodu k výkonu základní vojenské služby a narukování do armády. Jím uvádění judikatura je tematická, nikoli však příléhavá.
14. Žalovaný se příběhem žalobce zabýval ze všech úhlů předestřené pohledu, s obavami žalobce se vypořádal. Žalobci též vysvětlil, že ač bylo vydávání pobytových oprávnění v důsledku vojenského konfliktu pozastaveno, ta dříve vydaná byla nadále prodlužována, pokud o to žadatelé řádně a včas požádali. To ale žalobce neučinil, čímž si znemožnil přístup k legálnímu pobytu na území ČR. Ke zhojení tohoto pochybení žalobce nemůže sloužit institut mezinárodní ochrany, pokud žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Důvody závěrů napadeného rozhodnutí vyplývají z jeho odůvodnění.

V. Posouzení věci krajským soudem

15. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), ve spojení s § 32 odst. 9 zákona o azylu a čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU, tzv. procedurální směrnice] a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
16. Soud se nejprve zabýval otázkou udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Ten se cizinci udělí tehdy, je-li a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu *rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má* (jedná se o tzv. azylově relevantní důvody).
17. V případě žalobce nebylo prokázáno, že by v době, kdy zemi původu opouštěl, politická práva vůbec uplatňoval a že by zároveň za takovou činnost čelil pronásledování ve smyslu relevantní právní úpravy (§ 2 odst. 7 zákona o azylu a čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, tzv. „kvalifikační směrnice“). Žalobce ze země původu vycestoval v roce 2019 za účelem studia v České republice, nikoli proto, že by čelil pronásledování. Závěr žalovaného, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu je tedy na místě potvrdit.

18. Při posouzení odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu však není rozhodné, zda žadatel již určitou formu pronásledování prožil v minulosti. Posuzuje se budoucí hrozba pronásledování, která sice může, ale nutně nemusí vycházet z minulého pronásledování. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2017, čj. 1 Azs 227/2017-33 nebo ze dne 26. 7. 2018, čj. 7 Azs 162/2018-47). Při tomto hodnocení se uplatní důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, čj. 2 Azs 71/2006-82).
19. V tomto typu řízení spočívá povinnost tvrzení především na žadateli. Jakmile uvádí jakékoliv skutečnosti svědčící o tom, že došlo nebo že by potenciálně mohlo dojít k zásahu do jeho lidských práv, který by byl azylově relevantní, pak je třeba se tvrzeními detailně zabývat a žadatelem uváděné skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se situace v zemi původu žadatele (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007–63, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008–70).
20. Důvodem podání žádosti žalobce byla obava z povinnosti nastoupit vojenskou službu, což žalobce odmítá s ohledem na vojenské zločiny páchané ruskými jednotkami na Ukrajině. Dále uváděl, že v případě odmítnutí vojenské služby by byl potrestán, a že s vládnoucím režimem nesouhlasí. K žalovaným opakovaně zdůrazňované účelovosti podané žádosti soud podotýká, že žalobce o mezinárodní ochranu požádal až poté, kdy Ruská federace zahájila vojenskou invazi na Ukrajinu (24. 2. 2022), přičemž dosud nebyl tento vojenský konflikt ukončen. Od doby vycestování žalobce ze země původu do doby podání jeho žádosti o mezinárodní ochranu tedy došlo ke skutečnostem, jež důvody uváděné žalobcem staví do jiného světla, než tomu bylo v době jeho vycestování ze země původu, tj. před válkou.
21. Žalovanému lze přisvědčit v tom, že odmítání výkonu vojenské služby pro vlastní stát není samo o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. A to ani tehdy, pokud by se výkon vojenské služby pojil s rizikem účasti na bojových akcích. Toto obecné pravidlo však platí v situaci, že se jedná o plnění branné povinnosti v regulérní armádě, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a že případné odepírání výkonu takové služby z důvodu svědomí není trestáno nepřiměřenými sankcemi. Branná povinnost, *spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu*, je azylově relevantní v situaci podřaditelné čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice, podle něhož je pronásledováním *trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice*. Mezi tyto důvody patří páchaní válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN, jež uvádí preambule a články 1 a 2 Charty OSN [srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 2. 2015 ve věci C-472/13, *Shepherd*]. Žalovaný však azylovou relevanci žalobcem uváděných důvodů pominul.
22. Výkladem čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice se již Soudní dvůr EU zabýval. Postačí pravděpodobnost, že by žadatel mohl spáchat činy uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice (bod 39 rozsudku Soudního dvora EU ze dne 26. 2. 2015 ve věci C-472/13, *Shepherd*). Žadatel zároveň nemusí prokazovat, že by sloužil přímo v boji. Uvedené ustanovení kvalifikační směrnice se týká i situací, ve kterých by se žadatel podílel na páchaní válečných zločinů jen nepřímou tím, že by při plnění svých úkolů s rozumnou mírou pravděpodobnosti poskytl nezbytnou podporu pro přípravu nebo uskutečnění těchto zločinů (bod 46). Na tyto závěry Soudní dvůr EU navázal výkladem, že „*pro brance, který odepře vykonat vojenskou službu za konfliktu, avšak nezná své budoucí služební zařazení v rámci armády, v kontextu všeobecné občanské války, která se vyznačuje opakovaným a systematickým pácháním zločinů nebo jednání uvedených v čl. 12 odst. 2 téže směrnice armádou, která nasazuje brance, by výkon vojenské služby*

znamenal přímou či nepřímou účast na spáchání takových zločinů nebo jednání bez ohledu na zařazení v rámci armády“ (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 11. 2020 ve věci C-238/19, E. Z. proti Bundesrepublik Deutschland).

23. Aby tedy odepření výkonu vojenské služby, se kterým se pojí trestní stíhání, mohlo být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, musí se s přiměřenou pravděpodobností prokázat, že by výkon vojenské služby zahrnoval páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN. Pro posouzení této otázky přitom není nutné, aby se bránc přímo podílel na bojových akcích. Ani aby předem znal přesné zařazení v rámci armády. To vše platí za předpokladu, že armáda, ve které by sloužil, opakovaně a systematicky páčá uvedené zločiny.
24. Dále je nutno připomenout, že pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu by musela být rovněž zjištěna vazba na některý z azylově relevantních důvodů. Výkon vojenské služby spojený s účastí na ozbrojeném konfliktu ještě sám o sobě nemusí implikovat existenci vazby na některý z těchto důvodů. Touto vazbou je proto nutné se v případě žadatele zabývat a s ohledem na všechny okolnosti zkoumat pravděpodobnost souvislosti mezi azylově relevantními důvody a tresty (trestním stíháním) v případě odepření výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice.
25. Na druhou stranu, jak uvedl Soudní dvůr EU ve věci C-238/19, E. Z. proti Bundesrepublik Deutschland, „existuje silná domněnka, že odepření výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) této směrnice se váže k jednomu z pěti důvodů uvedených v článku 10 této směrnice“ (bod 57), tj. k jednomu z azylově relevantních důvodů. Odepření výkonu vojenské služby, zejména pokud za něj mohou být uloženy přísné tresty, „umožňuje domněnku o existenci silného konfliktu politických nebo náboženských hodnot a názorů mezi dotyčnou osobou a orgány země původu“ (bod 59). Neboť v kontextu ozbrojeného konfliktu, a při neexistenci zákonné možnosti vyhnout se vojenským povinnostem, je vysoká pravděpodobnost, „že odepření výkonu vojenské služby bude orgány vykládáno jako projev politického nesouhlasu...“ (bod 60).
26. S ohledem na tato právní východiska, která byla nutno zaujmout na základě důvodů uváděných žalobcem pro účely posouzení jeho žádosti, bylo primárním úkolem žalovaného shromáždit dostatek aktuálních a relevantních informací o zemi původu žalobce (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003-41), jež by umožnily zodpovědět následující otázky:
 - 1. Existuje v případě žalobce přiměřená pravděpodobnost, že v případě návratu do země původu bude povinen nastoupit k výkonu vojenské služby do armády Ruské federace? A pokud ano,
 - 2. zahrnuje výkon vojenské služby v armádě Ruské federace páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN? A pokud ano,
 - 3. hrozí žalobci za odepření výkonu vojenské služby trestní stíhání?
27. Pokud by bylo možné na základě informací o žalobci a zemi původu dospět ke kladné odpovědi na každou z položených otázek, byla by na místě úvaha, zda lze potvrdit domněnku o vazbě důvodů pro odepření výkonu vojenské služby s některým z azylově relevantních důvodů. S ohledem na tvrzení žalobce (nesouhlas s ruským režimem) by se jednalo o důvod spočívající v zastávání určitých politických názorů.

28. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobci nehrozí odvod do armády, neboť mobilizace v Ruské federaci již byla ukončena. Absence rizika odvodu do války dle žalovaného plyne z informací obsažených ve správním spise. Pro takový závěr však spisová dokumentace oporu neposkytuje.
29. Z Informace OAMP – Ruská federace, *Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí*, ze dne 31. 10. 2023, neplynou žádné informace týkající se povolávání navrátilců, resp. osob v postavení obdobném postavení žalobce, do armády. Je zde pouze stručná informace, že muži, kteří vycestovali po mobilizaci, čelili v této souvislosti při návratu otázkám. Takové informace neplynou ani z Informace Informaci OAMP, Ruská federace, *Bezpečnostní a politická situace v zemi*, ze dne 31. 10. 2023. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazoval zejména na Informaci Finské imigrační služby ze dne 31. 1. 2023, podle níž mladým mužům, vracejícím se do Ruské federace ze zahraničí, nehrozí jakkoli vyšší riziko povolání k výkonu základní vojenské služby, nebo následného nasazení do bojů na Ukrajině než ostatním občanům.
30. Žalovaným odkazovaná informace Finské imigrační služby však není úplná. Obsahuje totiž pouze překlad jedné ze sedmi otázek, konkrétně otázky: „*Jak bylo se záložníky věkově způsobilými k vojenské službě, kteří se vrátili do Ruska ze zahraničí, zacházeno na hranici? Vyskytly se zprávy o mobilizaci na hranici?*“ V odpovědi na tuto otázku se uvádí, že „*se nepodařilo nalézt žádné informace z veřejných zdrojů o tom, jak bylo na hranici zacházeno se záložníky vracejícími se do Ruska ze zahraničí*“. V rámci této odpovědi je odkazováno na článek ze dne 3. 11. 2022 (tj. téměř dva roky starý článek!), v němž uvádí právník Mihail Kutškin, že „*je nemožné s jistotou říci, zda je návrat do Ruska bezpečný pro ty, kteří uprchli do zahraničí*“. A dále uvedl, že „*navrátilví jedinci nemohou být v tomto okamžiku odvedeni do armády, neboť tato kampaň skončila. Pokud bude rozhodnuto o pokračování této kampaně, mohou být předvoláni k odvodu, pokud splňují příslušná kritéria*“ (...) „*Podle zákona by policie neměla daného jedince odvést k vojenské komisi. V minulosti se však v Rusku vyskytovala nezákonná praxe spočívající v tom, že policie své pravomoci překročila a jedince k vojenské komisi odvedla*“.
31. Odpovědi na další pro případ relevantní otázky, jež jsou součástí této zprávy, resp. překlad těchto odpovědí (např. na otázky jaké jsou postihy za neuposlechnutí mobilizačního předvolání, zda byla zahájena trestní řízení proti osobám, které se vyhýbaly mobilizaci či zda byly takovým osobám uloženy trestní postihy, či zda byly zaznamenány případy porušení předpisů následkem vyhýbání se mobilizaci nebo v souvislosti s ukládáním trestů za vyhýbání se mobilizaci) žalovaný ze soudu nepochopitelných (a nevysvětlených) důvodů do spisu nezaložil. Ostatně i žalobce ve správním řízení o odpovědi na tyto otázky požádal, avšak bez odezvy. Další informace žalovaný do spisu nedoplnil.
32. Žalobce přitom již v rámci správního řízení vznesl pochybnosti o aktuálnosti a komplexnosti informací zajištěných žalovaným. A soud považuje tyto pochybnosti za opodstatněné. Vždyť napadené rozhodnutí je ze dne 14. 10. 2024, přičemž nejaktuálnější zdroje odkazované v (neúplné) informaci Finské imigrační služby jsou z ledna 2023. S ohledem na neutuchající vojenské aktivity Ruské federace vůči Ukrajině a veřejně dostupné informace o situaci na bojišti lze přitom důvodně předpokládat vývoj ohledně mobilizačních aktivit. Žalovaný sice uvádí, že mobilizace byla ukončena, není však zřejmé, z čeho tuto informaci čerpá. Pokud by vycházel pouze z výpovědi právníka M. K. o ukončení „kampaně“, s ohledem na datum poskytnutí rozhovoru jde o zastaralou informaci, navíc „z druhé ruky“.

33. Podklady shromážděné žalovaným ve vztahu k řešeným otázkám nelze považovat za aktuální, ani komplexní. Jedná se pouze o informační „střípky“, nadto poměrně zastaralé. Informace nemohou být podkladem pro zodpovězení otázky, zda žalobci hrozí odvod do armády, neboť nebyly zjištěny ani základní údaje o podmínkách nástupu do povinné vojenské služby, zcela absentují informace o organizaci odvodů, výjimek a odkladů vojenské služby, případně možnosti alternativní veřejné služby. Zcela opominuta zůstala v minulosti vyhlášená mobilizace, její rozsah a provádění (včetně případných výjimek a odkladech) a pokud má žalovaný za to, že bojeschopní občané ruské federace nejsou oficiálně mobilizováni, měl by se snažit (jakkoli to může být obtížné) získat informace z důvěryhodných zdrojů o tom, jakým jiným způsobem jsou při pokračujících bojích doplňovány stavy ruské armády.
34. Žalovaný nezpochybňoval, že žalobce by mohl být odveden; ostatně zůstal na tom, že se jedná o základní státoobčanskou povinnost. Přijatý závěr zároveň neoslabuje skutečnost, že žalobci nebyl doručen příkaz k mobilizaci (ostatně žalobce byl v době vyhlášené mobilizace zahraničí, proto k tomu dojít ani nemohlo). Žalobce byl před svým vycestováním na vojenskou správu registrován, obdržel vojenskou knížku, zjevně tedy nebyl z vojenské služby vyloučen. A lze tedy zřejmě předpokládat, že žalobce je v odvodovém věku (ostatně jediný překlad odpovědi z finského zdroje, který žalovaný pořídil, se týkal záložníků věkově způsobilých k vojenské službě). Takový předpoklad však paradoxně žalovaným shromážděné informace nepotvrzují ani nevyvracejí, prostě si z nich vůbec nelze učinit obrázek o tom, jakým způsobem a za jakých podmínek v Ruské federaci probíhá nábor do armády, o samotném výkonu služby nemluvě. Dále absentuje jakákoli ucelenější informace o situaci osob, které se vojenské službě vyhýbají, včetně hrozících trestů a jejich výkonu; ta by přitom měla být podložena relevantní právní úpravou. Žalovaný se nevypořádal ani s poukazem žalobce na změny v právní úpravě v roce 2023, které mají tresty zpřísnovat.
35. Je tak nutno konstatovat, že informace o zemi původu žalobce, které žalovaný pro vydání napadeného rozhodnutí shromáždil, neposkytují dostatečný (aktuální a ucelený) podklad pro zodpovězení první a třetí položené otázky. Co se týká otázky druhé, zde je relevantní pouze Informace OAMP, Ruská federace, *Bezpečnostní a politická situace v zemi*, ze dne 31. 10. 2023, z níž plyne, že se ruské jednotky ve válce na Ukrajině dopustily řady činů, které jsou považovány za válečné zločiny a jako takové jsou i vyšetřovány (cit. *V průběhu invaze se ruské jednotky na území Ukrajiny dopustily řady činů, které jsou považovány a nyní i vyšetřovány jako válečné zločiny (např. znásilňování, mučení, mimosoudní popravy, únosy)... Během vojenských operací uplatňují ruské jednotky taktiku „spálené země“ a ostřelují cíle (civilní, vojenské) po celém území Ukrajiny*). Jedná se tedy o informaci, jež nasvědčuje kladné odpovědi na druhou z položených otázek; žalovaný ji však sám nezodpověděl ani jakkoli nehodnotil.
36. Z uvedeného vyplývá, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, a to ve značném rozsahu. V takové situaci není na místě, aby soud za žalovaného skutkový stav kompletně doplňoval, neboť to přesahuje jeho aktuální možnosti. Soud ostatně nemá ani přístup ke zdrojům informací, s nimiž žalovaný pracuje (zpráva Finské imigrační služby není veřejně dohledatelná). Žalovaný nadto vycházel z chybného předpokladu, že povinnost výkonu vojenské služby nemůže být azylově relevantním důvodem, což zjevně ovlivnilo jak právní posouzení věci, tak rozsah shromážděných informací o zemi původu žalobce.
37. V ostatním žalobní argumentace relevantní není. Ve vztahu k doplňkové ochraně žalobce odkázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2024, čj. 7 Azs 186/2022-48, č. 4589/2024 Sb. NSS, a jeho závěry týkající se porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vztahuje na svoji situaci. Výklad rozšířeného

senátu se však týkal § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023. Na případ žalobce je toto nyní již neexistující ustanovení (podle něhož se za vážnou újmu pro účely doplňkové ochrany považovalo, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky) neaplikovatelné. Otázka přiznání otcovství, jejíž nevypořádání žalobce zcela mimoběžně namítal, se jeho případu vůbec netýká.

VI. Závěr a náklady řízení

38. Soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. V něm je žalovaný právním názorem krajského soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení bude úkolem žalovaného shromáždit dostatečné informace ke zodpovězení otázek vytyčených v bodě 26 tohoto odůvodnění. Dospěje-li ke kladným odpovědím na všechny tyto otázky a současně bude možné potvrdit domněnku o tom, že důvod pro odepření výkonu vojenské služby spočívá v případě žalobce v jeho politickém přesvědčení, bude na místě udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu; jinak nikoli.
39. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, a proto mu soud přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem tvořených náklady za zastoupení advokátkou dva úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí věci, sepsí žaloby), a dva režijní paušály á 300 Kč, tj. 6 800 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (viz čl. II přechodných ustanovení k vyhlášce č. 258/2024 Sb.) Celková výše žalobci přiznaných nákladů řízení tak činí 6 800 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 12. června 2025

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně